

REDACȚIA
Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
12 m. .... 20 cor.
6 m. .... 10 cor.
3 m. .... 5 cor.
1 m. .... 2 cor.
de Duminică pe an 4 cor.
pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTARILE:
de un nr. garsonat: prima dată 12
bani; a doua oară 12 bani; a treia
oară 8 b. de fiecare publicare.

Adăpt abonamentele, cărți și inserții:
nu se pot plăti înaintea în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat:
Scrierile neînscrise nu se primesc

proiectul — Berzeviczy.

De: Constantin Gurban.

I.

Naționalitățile din Ungaria s'au pus pe în urma proiectului — Berzeviczy. Se adică, că dacă va deveni lege și va fi în practică, se vor desnaționaliza și se contopi în elementul maghiar.

Ca Român ce sum, și eu am meditat asupra acestui proiect și studiându-l, am ajuns la unele concluziuni, pe cari pe calea acestui organ de publicitate le pun la dispoziția publicului român, ca să contribuie la rezolvirea situațiunii cu școlile noastre și dependența guvernului maghiar.

Să împărțim deci materia în următoarele patru părți:

1. Scopul și motivele proiectului.
2. Indreptățirea lui.
3. Mijloacele pentru ajungerea scopului executarea proiectului.
4. Concluziuni.

I. Motivele proiectului trebuiesc căutate în cea compatrioților noștri maghiari, în data lor ferbinte d'a se susține ca naționalitate etnică.

Nu mă mir că dinșit cu mână cu pice lucră la consolidarea rasei lor și să se poate — la cucerirea altor rase și contopirea acestora în elementul maghiar să se întărească. Ei știu adică, că sunt cu reî cu bunî de abia sunt opt —

mai mult nouă milioane; știu ei și aceea, că această cifră e numai fictivă, ei înșiși și-au stabilit-o după-cum au vrut și precum au putut.

Știu ei și aceea, că celelalte naționalități din Ungaria nu simpatisează cu ei și anume — pentru-că le-a demascată tendința d'a maghiarisa și maghiarisarea — firește — se face pe contul naționalităților, deci — opoziția naționalităților nu e altă, de cât o apărare — și încă legitimă; din aceasta apărare legitimă a izvorit o ceartă între elementul maghiar și între naționalitățile din Ungaria, care în loc să încete, se continuă tot cu mai multă înverșunare — crezând elementul domnitor, că naționalitățile se vor urî de luptă și vor capitula; de altă parte naționalitățile sperează că elementul maghiar dela putere se va convinge despre aceea, că în zadar se ostănește — ce nu poți, nu poți — apoi pace!... deci în loc d'a crea stări și mai încordate — se va trezi, și în interesul patriei va căuta puncte de pretenia cu naționalitățile, eară ostilitatea o va curma.

Astfel s'au format în patria noastră două tabere beligerante: una agresivă și alta defensivă. Scopul celei dintâi este unificarea etnică a populațiunii patriei și aceasta — sub lozinca patriotismului; scopul taberei adoua este apărarea de sine.

Ca să nu mergem departe în trecutul istoric, elementul domnitor numai dela era dualismului încoace a probat în multe chipuri a-și validata planul său de contopire

etnică, așa de ex. când a adus legea pentru arondarea de nou a comitatelor, când a făcut nomenclatura localităților, de câte ori a înființat școlae și asile de stat tot nu mai cu limbă de propunere maghiară, când a introdus matriculele de stat, în cari numele persoanelor ce se nasc ori mor — să fie numai neaoșe ungurești, astfel și în cărțile funduare, astfel și în jurnale numai vezi nume românești, numai dacă stau în legătură cu vre-o crimă ori faptă rușinoasă, dincolo — tot Pál, István, Simon, Szilárd etc.; colonisările câte s'au făcut, toate numai în interesul maghiarisării s'au făcut; la căile ferate nu se aplică diregători nici boacteri dintre naționalități, eară căți se aplică, trebuie să-și schimbe numele; la cassă să nu ceri bilet de călătorie în limba română, căci atâta te sucește, până-ce scoate din tine vorbă ungurească; la honvezime câte trebuie să înduri pentru-că vorbești românește și nu știți ungurește! și nu este inteligent din sinul naționalităților, care să nu cunoască șicanările aceste și multe-alte ce zi de zi le vedem și le răbdăm și n'avem cui să ne plângem decât suspinăm la ceriu, cătră D-zeul părinților noștri ca să depăta dela noi loviturile ce ni-se croiesc cu atâta nerușinare și necruțare! —

Ei și după atâtea toate oare s'au mai împuținat naționalitățile? Desertat-a cine-va dintre noi? — Poate »fiul perzării«. — Al lor să fie! —

Lupta se continuă, fermentarea nu a încetat. Tabera agresivă tot crede că cea

DESPARTIRE.

*Remâi cu bine nuc... bătrân
Cu ramuri lungi și aplecate
Tu luncă cu miros de fân...
Și cu vedenit neuitate.*

*De-acuma nu o să mai știm
Căci primăvara nu revine
Remâi cu bine cînțirim
Și tu biserică 'n ruine.*

*Remâi cu bine drag isvor...
Plop... ce din frunze numai tace...
Și tu din sinul codrilor
Fântână... loc ales de pace.*

*Remâi cu bine drag bordei
Vai babelor cu furci în brâne...
Sa scuturat floarea de tei...
Și noi ne scuturăm ca mâne.*

Seliște, August 1904.

Maria Cunțan.

JAPONIA.

— Informațiuni asupra țării și poporului. —

Cetitorii vor face o cale lungă, — vor trece peste nouă mări și țări, ca 'n poveste, până vor poposi pe un pământ inzular îndepărtat, locuit de niște oameni mărunți și ciudați. În fugă vor face cunoștință cu țeara această frumoasă și cu poporul, pe care valurile vremii acum de curând l-au scos la suprafață în vuetul asurzitor al bubutului de tunuri, al zingănitului fioros de arme încrucișate și sfișietoarelor răcnete de moarte. Acest neam din extremul răsărit a plătit scump întronarea istoriei universale a zilelor noastre în împărăția lor; cinstea de a se ocupa de dinșit toată lumea civilizată, au răscumpărat-o cu sângele și viața alor mii de viteji, căzuți pe câmpul de bătae.

Vitejii aceștia disprețuitori de moarte și învâpăiați de dragostea de neam și țară, cari nu-și așteaptă mântuirea dela mila cerească, ci își croiesc singuri soarta și-și pun toată nădejdea viitorului lor în puterea armelor, merită atențiunea ori căruia neam cult.

Credem că și cetitorilor noștri le facem un bun serviciu, istorisindu-le una alta despre țeara și firea acestui neam care, ca și noi, de ieri altă ieri a intrat în șirul popoarelor culte. În acest număr al revistei noastre cetitorul găsește destule informații, unele culesse chiar de o Româncă la fața locului. Noi, bine înțeles, n'am fost în Japonia; tot ce spunem e cules din cărți, de aceea ne și rugăm să ni-se ierte întâmplătoarele lipsuri.

Coasta de răsărit a Asiei e arcuită de o salbă de izule, cari la miez-noapte se leagă de colțul peninzulei Camciatca, iar la miez-zi se pierd în archipelagul Filipinelor. Trei mii opt sute-cinci-zeci din aceste izule alcătuiesc imperiul Nippon (al Soarelui ce răsare) sau, cum l-au botezat europenii, Japonia. Țeara aceasta e raiul lumilor răsăritene, care farmecă prin frumusețea ei clasică ochii curioși ai vizitatorului, căci pe pământul ei brodat jur împrejur cu fiorduri și-au dat întâlnire cele mai variate și extreme fenomene ale naturii. Șirul de mici izule erpe și stâncose ce sunt presărate spre miezăzi dela Camciatca rusească, prin apele aproape în totdeauna înghețate ale Oceanului, se continuă într-o insulă mai mare în patru colțuri, izula Ieso, bătută de vânturile reci de miez-noapte, neproductivă și rar locuită de niște oameni urșiți, pitici, cari poartă numele de Ainos, locuitorii de baștină ai archipelagului japonez.

Mai în jos se încovoie spre Coreea marea și bogăta izulă Hondo, care e puterea și tezaurul cel mai scump al Nipponului. Pe lângă ea se ocrotește Sicocu, iar Chișu încheie grupa centrală a marilor izule, cari spre miezăzi se prelungesc într'un mărgean de izule verzi.

Prin mijlocul acestei țări insulare străbate o creastă de munți stâncosi, ce își cucue piscurile până la înălțimea de 3750 m., și în măruntăele cărora e o frământare vecinică de foc, care zgudue prin erupțiuni vulcanice coasta pământului locuită cu groază.

În brăul vulcanic ce încinge Oceanul pacific, Japonia ocupă un loc de cinste cu cele 90 de vulcane active și cu sutele de vulcane stăpinate

in defensivă va desarma, neavând muniții, fiind sêracă, și mai vêrtos pentru-că se va vedea ținută departe de favorurile statului și dela funcții, de stat; la spatele ei sunt mulți militanți cari strică celor din frunte: dați năvală, acuma e timpul, nu-l lăsați să treacă, . . . maghiarisați! maghiarisați! — Tabăra din defensivă stă locului, nu se clătește, stă ca stânca lovită de undele apelor; »apa trece — și zice — petritele rămân«; perseverează în sêrăciă, rabdă și zice că »răbdarea nu-l pe banl«; privește cu mândrie la puțini dar valoroșii sêi fruntași, cari cu un cuvânt două fac ridicolă tendența de maghiarizare și zimbesc cu dispreț la sfrontarea chimerică a adversarului, care în loc d'a sêcera lauri, umblă după copite de cai morți. —

Intre astfel de împrejurări s'a plămădit proiectul-Berzeviczy.

Scopul lui este maghiarizarea naționalităților, unificarea etnică a acestora, satisfacerea orgoliului elementului domnitor maghiar, care strigă: dați năvală, maghiarisați până nu e târziu!

Fi-va proiectul acesta ultima încercare de soiul acesta au vor pași și mai departe cu agresiunea, — aceea va atârna dela mintea și înțelepciunea celor ce provoacă lupta ca Dumnezeu să li-o lumineze, eară pe noi — să ne scape de cel rău.

II. — Se cred compatrioții nostri îndreptății a maghiariza naționalitățile pentru-că:

1. Ei sunt elementul susținător al statului.

2. Pentru-că patria numai așa poate fi ferită de desmembrare, dacă naționalitățile se vor contopi în elementul maghiar.

Eu recunosc că sub decursul timpurilor din trecutul istoric, elementul maghiar a predominat peste naționalități. Naționalitățile au fost tratate ca niște popoare subjugate. Cu deosebire noi Românii pe tema aceasta avem multe creștături pe răvaș. Eu recunosc că și astăzi elementul maghiar predominază asupra naționalităților din Ungaria. Precum e astăzi, așa a fost și în trecut, și precum a fost în trecut, așa e și astăzi. Și

atunci au voit să ne maghiarizeze și n'au putut, abunăoară ca și astăzi. Atunci erau alte pretexte, de ex. ca să ne aducă dela întunec la lumină (lucus a non lucendo) să ne scoată din rătăcirea schismei religio-nare, să ne facă părtași de foloasele și prerogativele statului; acum — să ne facă patrioți buni, cari să nu gravităm cătră alte state, să ne fie drag de Maghiari, ca de un element, care ne strînge cu căldură la sînul său.

— Ce lucru mare e acela ca naționalitățile din Ungaria să se contopească în nobila gînte maghiară?! — d'apoi că și de altmîntea aici în Ungaria toți căți suntem, mîncăm pită ungurească, respirăm aer unguresc! — deci de ce să nu fim toți una, — un neam, un gând, o simțire, o limbă la noi, la toți. . . Atunci va fi Ungaria — Ungarie, până atunci — ba!

Aceasta e îndreptățirea — după domniul maghiari — d'a contopi naționalitățile într'un singur element maghiar.

O socoteală — fără birtaș.

Intrebatu-ne-au când-va și unde-va că oare voim noi a ne maghiariza? — Și dacă ne-ar întreba, ei știu bine că dela vlădică până la opincă toți am protesta în contra unei tendențe ca aceasta. Și noi îndreptății ne simțim a ne lega morțiș de legea și naționalitatea noastră. Legea firească care nu se poate schimba prin legi omenești — nu numai că ne scuză naintea lumii, pentru-că ne apărăm de contopire, ci ne poruncește chiar a nu abandona ce avem mai scump — limba și națiunea — ca să nu ne facem de rîs naintea popoarelor civilizate. Inșiși compatrioții noștri și-ar bate joc de noi dacă am și înclina spre așa ceva și nu ne-ar lua nici într'o seamă.

Noi ca cetățeni constii ce suntem — și în prezent ca și în trecut am contribuit cu averea și sângele nostru pentru patrie și deci simțim, că și noi suntem element susținător de stat. Au — ce!?

Reuniunea învățătorilor mării Aradani, împotriva proiectului lui Berzeviczy. Ni-se telefonă din Șiria: În ședința de ieri după-amiază, încins o lungă și temeinică discuție cu privire la proiectul de lege al ministrului culte și instrucțiune publică Berzeviczy, s'întîlnesc și se discută asupra întințelor și întințelor reformei învățămîntului popular. S'a luat din punct de vedere pedagogic metodic sub scalpelul criticei proiectul și s'a constatat că consecința s'a adoptat rezoluțiunea: s'a făcut o remonstrație bine motivată împotriva proiectului care pe calea Consistoriului din Arad să se aștearnă ministrului de culte și instrucțiune publică. Argumentele aduse de învățătorii noștri veștețesc în termeni cumpetași și înțelegibile imposibilitatea proiectului care sfidează principiile pedagogiei raționale.

Sași împotriva proiectului de reformă al învățămîntului popular. Se depeșă din Sibiu: Consistoriul bisericii ev. ref. al bisericii s'a întrunit în ședința de ieri a hotărît a adresa un Memorand Ministerului de culte și instrucțiune publică în care ia poziție împotriva proiectului de reformă al învățămîntului popular din punct de vedere pedagogic și al autonomiei bisericești, cultivând în special competența de disciplinare a învățătorilor, care în senzul proiectului, va apărea pe viitor comisii administrative.

O soluție fericită. Înfrîngerea dela Pecica n'îmbrăntă rău pe maghiarii liberali și koșuthiști. Toți recunosc că tigiul li-s'a dus cu plutele. O singură soluție mai e posibilă: înainte de balotaj abdică, — ei, asta e asta! Cine să abdică? «Arad és Vidéke» scrie că interesele noastre cer ca să se retragă koșuthistul Zlinszky. «Független M.-g.» susține că aceleași interese cer să se retragă Herczeg. Noi avem soluție și mai fericită: Să se retragă Herczeg, să se retragă și Zlinszky. Așa va fi mulțumit și «Ar. és Vid.», va fi mulțumit și «Független M.-g.», și va fi mulțumit și cercul Pecichei cu deputații

Cel mai însemnat e Fusi-lama, în forma unei căpățini uriașe de zahăr, încununat de veclnică zăpadă, cel mai sfânt munte al țării, pe care vara îl urcă la 20.000 de pelerini îmbrăcați în haine albe.

Pe toată întinderea Japoniei nu se găsesc câmpii întinse încărcate de roade, precum nu sunt nici ape liniștite cu cursuri lungi. Firea ei de țeară muntoasă e foarte sever observată; coastele dealurilor acoperite în cea mai mare parte cu păduri de brad sunt întortochiate și sêlbatică, cu trecători puține și strâmte, cari nu îngăduie comunicația; văile cu tufșuri de tee, holde de orez și verdețuri de tot soiul sunt înguste, mai mult au aspectul unor undulații de pământ ce sue și coboară necontentit; apele se sbat în cascade pe pieptul de granit al stîncilor sau ajunse în văi se pierd în masa nisipului coborît, încât nici aceste nu pot fi folosite ca mijloace de comunicație.

Flora Japoniei prezintă toate nuanțele de trecere între zona boreală și tropicală. Tot așa de variată e și temperatura, care nu poate fi decât capricioasă și nestatornică într'o țeară cu înălțimi de 3000 metri și o întindere de 27 grade de latitudine meridională.

Aerul limpede și sănătos face pe oameni vioi, ageri și neastâmpărați, „el pregătește pentru cele două ținte mari ale neamului japonez, odioasă ca și astăzi: lupta și arta“, Japonezii după limbă, port obiceiuri și fel de viață astăzi sunt un popor unitar, care însă nu se coboară din una și aceeași rasă. Pe lângă locuitorii băștinași, Ainos, cari astăzi sunt strămtorați în sêlbătăcia izulei Ieso, bogată numai în mine de cărbuni de piatră,

și din cari abia se mai găsesc 12.000, se presupune amestecul de sânge malaiez și polinez, venit din Asia prin Coreea. După însușirile lor fizice însă aparțin rasei mongolice: înalți de 150 cm. (clasa nobilă e și mai mică), culoarea feței e galbină deschisă cu foarte multe nuanțe, cari li apropie pe departe de europeni pe de alta de cei din Asia, au părul negru, rar și aspru, pe care-l cultivă cu multă îngrijire — mulți îl poartă deja europenește, — țeasta capului e brachicefală, ochii abia despicați și îndreptați spre vârful nasului mititel și regulat. Insușirile sufletești ale Japonezilor nu se aseamănă cu a celorlalte popoare asiatice. La dînsii găsim o mulțime de trăsuri simpatice; ei sunt prevenitori, amabili și umani. Viața lor familiară e fericită și severă, copiii sunt bucuria casei și acel care-și batjocorește nevasta și copiii e un stricat. Ca la puține alte popoare se cultivă respectul față de mări lor și sentimentul de echitate. Dragostea frumosului și a naturii e întrecută poate de patriotismsul lor nemărginit din care cauză nici nu pot suferi pe „dobitocul“ de străin, care vrea să le răpească patria lor de izule, să-l înstrăineze de plaiurile pe cari au călcat străbunii lor cucertori și care vrea să fure oceanul hărăzit lor dela zei.

Religiunea națională a Japonezilor se cheamă șintoizmul adecă cultul străbunilor, între cari primul loc îl ocupă Micado, suveranul care e fiul zeiței Soarelui și ai cărui străbuni se coboară până la 660 a. Ch. Această religiune adoră pe toți principii mai renumiți, pe eroi și învățați, panteonul poporului adăpostește o mulțime de zeități mai mărunte, — pe urmă adoră natura iubită: ceriul și pământul soarele și luna, focul

etc., cari sunt înfășoșate prin idoli, sărbătorii praznice cu bêturi și mîncări, jocuri și muzică. Din cultul lor nu lipsesc nici dobitoacele, aceea vulpe-zeu care se rînjește din toate rîile, din toate podoabele, din toate tufșurile plelor șintoiste“. Budhizmul, — un alt cult religios — e împrumutat din filosofia lui Confucius și a altor înțelepți chinezi. Religiunea japoneză nu cunoaște celibatul și mănăstirile.

Japonezii cultii de astăzi încep să-și glasul împotriva acestui fetișism grosolan și tot împotriva religiunii, pe care o găsesc înșos. Rectorul Universității din Tokio nu deșcria că toate templele trebuiesc transformate în școli, fiind-că e mai cuminte lucru și mai folositor a învăța, în loc de a te ruga.

Intr'adevăr până de curînd poporul japonez era un popor barbar incult.

În timpul feudalității, care a dăinuit în secolul trecut, școlile publice nu le cunoștea decât Samurai; nobilimea își făcea educația în școlile private. Instrucțiunea maselor nu era cunoscută. Abia în 1871 s'au deschis școlii de tot soiul. Învățămîntul lor primar astăzi e foarte bun, au vre-o 28.500 de școli elementare cu 4.000.000 de elevi. Școlile secundare sunt mai slabe. Au și două universități în Tokio și Kioto, vechia capitală a imperiului sunt organizate după modelul celor din Europa. N'au însă facultatea teologică, în schimb facultate de agricultură și inginerie. Oamenii științifici și literari sunt puțini. Educația însă înaintează pe mîna fiind-că altoirea sufletelor împetrite de războaie e mai grea și cere timp. Educația femeilor

asa cas încă n'a fost în istoria Japoniei. Această adunare a avut frumos rezultat. Socialitul Kataiama pretinde, că pentru păstrarea Mandșuriei și Coreei este în primul rând chemată China, ear dacă aceasta nu este capabilă de asta atunci să se adreseze puterilor.

De altminteri *Kataiama are firma speranță în victoria patriei sale.* Pentru doi ani sunt provezuți cu toate cele de lipsă, și cu bani.

— Dar dacă războiul va ține mai mult de cât doi ani? întreba acum raportorul lui *Matin.*

— Se va termina sigur!

— Dar să presupunem că nu se va termina, ce va fi atunci?

— *Atunci vom usa de ajutorul Chinei. China este țară avută...*

— *Și dacă China va refuza?*

— Atunci va trebui să capitulăm în fața Rusiei. Puterile negreșit vor griji, ca condițiunile de pace să fie favorabile. Atunci nu va fi motiv pentru temerea de «pericolul galbin» — adaugă rîzînd *Kataiama.*

— După părerea d-voastră va-să-zică nu există pericolul galbin?

— Ba da, numai cât în imaginația oamenilor de o prea viuă fantazie...

Este interesant, că acest doctrinar nu este omul radical ca de pildă soții săi de principii europeni. *Kataiama* se vede a fi pătruns de idei în adevăr umanitare: pacea universală, ura contra războaielor, frăția dintre popoare, nu de chimere, vorbe umflăte și goale de ale lui *Israil Jakab, Weisfeld* și alți parasiți din societatea europeană. Lui *Kataiama* mai departe nu i-se poate trage la îndoială patriotismul, care, când e vorba de momente grave, se manifestă într-o formă, care tradă ce-i drept un fel de indiferentism supărăcios, dar căruia totuși nu îi lipsește timbrul național. Socialismul japonez deci și în privința asta diferă esențialmente de doctrinele destructive ale «reformatorilor» societății europene în adevăr destrămată. Din asta încă reese la evidență, că Japoniezii «barbari» primesc dela «cultii» și «umanitarii» Europeni numai esența, ideea, căreia geniul lor național sănătos le dă forma potrivită, conformă individualității lor naționale. Japoniezii imprumută deci dela Europeni virtuțile, bunul, adevărul și frumosul, lăsând greselile, viciile și păcatele acestora.

— **Mișcările din China.** Lui «*Standard*» îi se telegrafează din *Tiensin* cu datul de 25 c. următoarele: Pe zidurile caselor din cercul *Tsienfu* al orașului

Tiensin au fost lipite placate cu inscripția: «Moarte diavolilor străini cu începere dela luna șeptea!» Chinezii creștini s'au refugiat.

Efect minunat face în scurt timp crucea-duplă electro-magnetică nr. 86,967 și necuprinse sunt rezultatele la cari se ajunge prin folosirea ei și cari poate să le dovedească inventatorul dl *Müller Albert* (V. *Vadász-utca* nr. 42/K.) Zilnic îi sosesc scrisori de mulțămire, în cari indivizi vindecați se exprimă cât se poate de magulitor asupra ei. Scrisoarea următoare i-s'a trimis de dl *Iacob Steinhardt* (Kula): «Stimate dl *Müller!* Mă simt fericit de a-ți putea comunica, că crucea dublă electro-magnetică nr. 86,967 R. B., comandată cu 3 săptămâni înainte, mi-a ajutat atât de mult, încât m'am vindecat deplin de chinuitoarele dureri reumatice, de cari de 15 ani am suferit, pentru-ce nici nu pot recomanda în de-ajuns amicilor mei invențiunea d-tale. Primește din parte-mi cea mai profundă mulțămire. Bunul Dumnezeu să-ți dăruiească mulți fericți ani pentru sirguința și iscusința d-tale. Invențiunea aceasta nu șeasă ci o mie coroane este vrednică. Cu deosebită stimă.

Recomandăm spre binevoitoarea atențiune a st. nostri cetitori inserția de mai jos a dlui *Pollák Sándor.*

Telegramele zilei.

Viena, 30 August. Ziarul parizian «*Le Journal*» a publicat în ziua de 23 August sub titlul «Declarațiunea contelui *Goluchowski*» o corespondență din *Viena* privitoare la protectorul francez din orient. Agenția telegrafică vieneză «*K. K. Telegraphen Correspondenz Bureau*» este autorizată a declara că contele *Goluchowski* nu a vorbit cu nici un ziarist asupra acestei chestiuni nici n'a autorizat pe nimeni să facă declarațiuni în această chestiune.

Marsilia, 30 August Prefectul a primit o delegațiune a docherilor și înscrișilor maritimi greviști, cari au declarat că nu vor reîncepe lucrul decât dacă li-se va acorda ca ziua de muncă să fie de 8 ore și plătită cu 6 lei. Greviștii au adăugat că dacă nu li-se va da satisfacțiune, într'un interval de 18 ore, federațiunea va face ca mișcarea grevistă să se întindă în toate porturile Franței.

Constantinopol, 30 August. Rapoartele consulare semnaleză noi mișcări ale bandelor armene. Ambasadele franceză și engleză păstrează o atitudine foarte rezervată față de noua mișcare care are o tendință revoluționară și trebuie în consecință să fie suprimată de Poartă pe cale militară; autoritățile militare și civile însă nu vor putea reuși, dificultățile fiind prea mari de a potoli prin arme mișcarea bandelor.

Rusia a convenit în mai multe rânduri cu Turcia în privința măsurilor de luat pentru a împedeca trecerea frontierei de candelor armene.

Bibliografi.

Liturghia sfântului Ioan Gură-de-aur pe note muzicale, după melodiile celor opt bisericesti și armonizată, pentru corurile voci bărbătești, de *Iuliu Birou*, învățător și profesor primar, și dirigentul corului Reuniunii cântării «*Armonia*» din *Ticvanul Mare*, (p. kova). *Opus I.* Editura autorului. Toate turile rezervate. *Prețul 5 coroane*, plus 30 pentru porto.

Se află de vânzare la autor și la *Lit. Petru Simion* în *Arad.*

INSERTIUNI ȘI RECLAME

Valentiny József

croitor.

ARAD, strada *Fabian* Nr. 12 la colțul stradei *Deák Ferencz* (Casa Boni)

Confecționează tot felul de

costumuri, pardesiuri și paletouri

pentru bărbați, pentru prețuri culante materii indigene și engleze de lână, de croiu modern.

Novitățile pentru sezonul de toamnă a sosit deja și astfel mă aflu în posesia plăcută ca pe lângă prețuri ieftine să răspund celor mai delicate pretensiuni.

Cu stimă:

Valentiny József

croitor.

ARAD, Strada *Fabian* Nr. 12.

BIUROU PENTRU CLĂDIRI

Temesvár-Jozsefváros Kossut-utca

STAMER VILMOS

— maeștru zidar și expertizorj arad

primește construirea de planuri pentru ziduri, cordă consiliu în ori-ce fel de afaceri de clădire, conduce și supraveghează clădiri; reprezintă

— bricelele cele mai capabile de concurs

Un învățacel absolvat de școala industrială

— este primit ca practicant.

Editor-proprietar: *George Nichia*
Redactor responsabil: *Ioan Russu-Sirlian.*

Tuschák Vilmos,

argintar.

ARAD, *Batthányi-utca* 23, I em. 8 ajtő.

Primesc ori-ce fel de lucru aparținător acestei branșe pentru prețurile cele mai moderate și pe execuțiunea cea mai bună.

Țigle Căramizi

mai departe țigle pentru poduri de case 4 cm. de groase, țigle pentru fântâni, țigle pentru traverse, și ori-ce alte țigle necesare la zidiri se fabrică în cantitate mare la stabilimentul fabricii de țigle și cărămizi dela *Micălaca*. — Proprietar al firmei

Pollák Sándor

— ARAD, BIUROUL CENTRAL. —

ARAD, *Haltér* Nr. 1. Telef. 206 și 255

Condițiuni favorabile de plată, prețuri echitabile.

Asortiment bogat de tot felul de pardesiuri și de Ulster de cauciuc.

Fondat 1874.

A V I S!

Telefon p. oraș și com. 534.

Am onoare a aduce la binevoitoarea cunoștință a publicului atât din loc cât și din provincie, că cu începerea sezonului de școală au sosit în magazinul meu nouă costumuri gata pentru bărbați și băieți, deci cel ce voește să târguiască eștin și bine să se adreseze cu încredere deosebită la firma mea recunoscută, deja demult ca solidă, unde se economisează cel puțin 20%. Spriginindu-mă pe vechiul meu renume, de care m'am bucurat până acuma, îmi iau voia a ruga pe onor. public, ca toate cele de lipă să le procure din magazinul meu de haine gata pentru bărbați și copii.

Cu perfectă stimă:

MOSKOVITZ ZSIGMOND

A R A D, EDIFICIUL TEATRULUI.

Prețuri solide și culante.

Croiul elegant.

346

Comande din provincie se efectuează prompt

Bogat assortiment de haine pentru vânători.

Bucăți singuratică de costumuri p. băieți.

Apă minerală naturală cu efect vindecător.

Apă acră de Boholt

recreatoare, curată ca cristalul și cu efect vindecător.

Amestecată cu vin ori sirup dă o beutură plăcută și recreatoare.

0 sticlă mare (2 litre) 26 fileri

0 sticlă mică (1 litru) 18 fileri.

Se poate comanda și furnisa la locuință dela

Hartmann Samu

magazin de ferarie și coloniale

ARAD, Boros Béni-tér I. Telefon Nr. 373

Comande din provincie se efectuează prompt și echitabil.

311

Apă minerală naturală cu efect vindecător.

Apă minerală naturală cu efect vindecător.

Am onoare a aduce la binevoitoare cunoștință, că am deschis în Arad-Belváros strada Választó Nr. 30 (casa proprie) atelier

de măsurit pentru zidiri și mobile,

unde pregătesc lucrările aparținătoare acestei branșe pe lângă cele mai ieftine prețuri în modul cel mai culant.

Primesc lucrări aparținătoare branșei mele, anume lucrări de măsurit la zidiri lucrări ori reparări de mobile după moda cea mai nouă

în modul cel mai bun executate și pe lângă prețurile cele mai ieftine.

Experiențele de mai mulți ani, făcute în fabrica lui *tfj. Ceiler István*, precum și folosirea de lemn uscat și cel mai bun nu adus în poziția aceea plăcută, că în privința asta să satisfac ori-cărei comande.

Recomandându-mă spriginului binevoitor al p. t. public,

rămân cu stimă:

Pápay Lajos,

măestru-măsar.

289

Mai nou!

Kavelocuri de

toamnă

Pardesiuri pentru dame

Cu începerea sezonului de școală.

pentru dame

Pardesiuri pentru fete și copii.

Bluze de modă după croiul cel mai

nou și bluze cu mâneci.

Bazarul pentru costumuri de dame al lui

351

S T E R N M. A.

A R A D,

ANDRÁSSY-tér, vis-à-vis de noua biserică a Minorităților.

Fondat în anul 1875.

Telefon pentru oraș și comitat 238.

Prețuri fixe!

Telefon p. oraș și comitat Nr. 457.

Fondat la 1845.**Prețuri fixe!**

Telefon p. oraș și comitat Nr. 457.

Neumann M.

furnisor de curte ces. și reg.

Magazin de haine pentru bărbați, băieți și fete**ARAD, lângă hotelul „Crucea albă“.**

recomandă asortimentul său bogat de haine gata și de calitatea cea mai bună.

Costumuri gata pentru bărbați:

Costum sacco cu ștrafuri	coroane	26—30
» de șeviot cu ștrafuri	»	35—50
» » vênăt de Zsolna	»	30—44
» din cele mai noue stoffe de modă »	»	36—50

Pardesiuri pentru bărbați:

Ccnușă întunecat ori drapp coachmen.	coroane	24—36
Din șeviot fin vênăt ori negru	»	24—50
Din șeviot englez cenușiu întunecat	»	30—50
Diă stofă dublă ceușie întun. și cu ștrafuri	»	34—44

Costumuri pentru băieți:

Costumuri de marine din șeviot vênăt	coroane	14—20
» din cangarn, cenușit, vênăt	»	»
ori drapp	»	14—22
Costumuri de școală din șeviot de Zsolna	»	10—18
Costum de vênători din loden cenușiu	»	16—24
Costum pentru băieți cu pantaloni scurți	»	»
din stofă cu ștrafuri	»	16—25
Costum pentru băieți cu pantaloni lungi	»	22—35
Pardesiu v. întunecat și drapp pentru	»	»
băieți	»	13—18

Comande de haine după măsură se efectuează prompt.

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

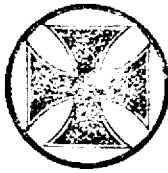
Patent Nr. 86967.

Nu e crucea Volta.

Nu e leac secret.

vindecă și inviorează sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulației sângelui, anemie, amețeli, tinituri de ureche, bătaie de inimă, sgârșiri de inimă, astma, auzul greu, sgârșiri de stomac, lipsa poftelor de mâncare, răceala la mâni și picioare, slăbirea peste tot, reuma, podagră ischias, uudul în pat, influența, insomnia, epilepsia, circula-

ția neregulată a sângelui și contra multor altor boale, cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Inșurirea acestui aparat este, că vindecă nu numai din timp în timp, ci introduce constant

în corpul omenesc binefăcătorul curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele afâșoare, eară pe de altă parte e cel mai bun seut contra imbelnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărilor, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani.

În cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii, cari prețuesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate vedea aceste atestate. Pacientul, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca prin aparatul meu, primește banii înapoi.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu poate fi confundat cu aparatul „Volta“, care atât în Germania, cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu electro-magnetic prin deosebita-i putere vindecătoare, e în genere cunoscut, apreciat și respândit.

Chiar și ieftinătatea estraordinară a crucei mele electro-magnetice o recomandă cu înțepire.

Prețul aparatului mare e Cor. 6.

folosibil la morburii învechite.

Prețul aparatului mic e Cor. 4.

folosibil numai la copii și la femei de constituție foarte slabă.

Locul central principal de vânzare și espedare pentru țeară și străinătate e:

Müller Albert, Budapesta, V., str. Vadász 42./K
colțul str. Kálmán.**Ocaziune excepțională!**

Din cauza zidirei și câștigării de local, vin-dem pentru prețuri originale de fabrică:

Servicii de prânz, de cafea, de ceai și de mocca.
Ceasce de cafea, ceai și de mocca în sute de feluri.
Farfurii, tot felul de etaloane (blide) și ștelage pentru fructe și aluaturi.

SERVICII DE STICLA fabricate excelente din țeară și din străinătate.
STICLE, PAHARE, FARFURII DE STICLA dela cele mai simple până la cele mai fine.

SERVICII Pentru LICORURI, VIN, ȘI BERE colorate ori din sticlă de cristal.
Obiect de lux și folosire de alpaca și argint de China, execuțiunea cea mai modernă.

Obiecte de lux, vase, figurii etc. din porțelan fin, maiolica și fayence.
Vase de nichel, mărfuri de metal, articol pentru arangiarea de culine.

Tasuri pentru servirea de licor, și altele din lemn, sticlă și metal.
Reculsite de mâncare din alpaca, ori argintate ori nickelizate, fabricate din țeară.

Lămpi: Pentru saloane, dormitor, refectorii, birouri, pentru apartamente de biliard și cabinete de lectură: Pentru restaurante, localuri de grădini și buline. Cu luminare electrică, de gascetylen, petrol ori spirt

Ocaziune binevenită dar foarte scurtă pentru cumpărarea de trusouri, și alte lucruri pentru arangiarea de locuințe, verande și locuințe de câmp.

Gebhart J. és Fia.**ARAD, Andrassy-tér 16 szám.**

Fondat la 1850 Nr. Telefon. de stat și com. 219.

Comande din provincie se eșcută prompt și la moment. Izvor potrivit pentru revinzători, uiegar, măsari și restaurante.

— Intreprindere de sticlărie. —